Lieta Nr.11380024317
ECLI:LV:KUAT:2017:1122.11380024317.3.S

S P R I E D U M S
LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ
Liepājā 2017.gada 22.novembrī

Kurzemes apgabaltiesa šādā sastāvā:

tiesnese S.Reinholde

tiesnese V.Vaiteika

tiesnesis D.Aktumanis

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu, pamatojoties uz apsūdzētā /pers. E/ aizstāves zvērinātas advokātes Sabīnes Krastiņas apelācijas sūdzību par Talsu rajona tiesas 2017.gada 18.septembra spriedumu, ar kuru

/pers. E/, personas kods /personas kods/,

atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 180.panta pirmās daļas ar īslaicīgu brīvības atņemšanu uz 2 (diviem) mēnešiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 52.panta piekto daļu soda izciešanas termiņā /pers. E/ ieskaitīts aizturēšanas laiks no 2017.gada 18.jūlija līdz 2017.gada 19.jūlijam.

Brīvības atņemšanas sodu noteikts skaitīt no /pers. E/ faktiskās aizturēšanas brīža.

/pers. E/ piemēroto drošības līdzekli – pieteikšanos noteiktā laikā policijas iestādē – pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā noteikts atcelt.

Piedzīta no /pers. E/ cietušās /pers. D/ labā kompensācija par morālo aizskārumu 200 *euro*.

Piedzīti no /pers. E/ valsts labā procesuālie izdevumi par zvērinātas advokātes Sabīnes Krastiņas sniegto juridisko palīdzību 150 *euro*.

Iepazinusies ar apelācijas sūdzības motīviem, pārbaudījusi lietas materiālus, tiesa

k o n s t a t ē j a

ar pirmās instances tiesas spriedumu atzīts, ka apsūdzētais /pers. E/ izdarīja svešas kustamas mantas slepenu nolaupīšanu (zādzību) nelielā apmērā, un konkrēti:

2017.gada 17.jūnijā laikā no plkst.23.00 līdz 24.00 /pers. E/ alkohola ietekmē,

atrodoties /adrese/ pirmā stāva koridorā, izmantojot brīvu piekļuvi, slepeni nozaga, lādēties uzlikto /pers. F/ lietošanā nodoto, /pers. D/ piederošo mobilo telefonu Homtom HT17 ar IMEI /numurs/ 100 *euro* vērtībā, kurā atradās 16 GB atmiņas karte 10 *euro* vērtībā, paņēma to, ielika bikšu kabatā un aiznesa uz mājām, pēc kā mobilajā telefonā ielika savu SIM karti un lietoja to kā savu, nodarot cietušajai /pers. D/ mantisko kaitējumu nelielā apmērā 110 *euro*.

Šādas apsūdzētā /pers. E/ darbības pirmās instances tiesa kvalificējusi pēc Krimināllikuma 180.panta pirmās daļas.

Par pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas sūdzību iesniegusi apsūdzētā /pers. E/ aizstāve zvērināta advokāte Sabīne Krastiņa. Aizstāve uzskata, ka, nosakot sodu, tiesa nav ņēmusi vērā visus apstākļus, kam ir nozīme soda veida un mēra izvēlē. Apsūdzētais ir izdarījis vienu mazāk smagu noziegumu, pirmstiesas izmeklēšanas laikā viņš atlīdzināja ar savām darbībām radīto kaitējumu un labprātīgi atgrieza nozagto telefonu, kā arī piekrita neizdarīt pierādījumu pārbaudi. Pirmstiesas procesā apsūdzētais izrādīja iniciatīvu izlīgt ar cietušo, cietušais no izlīguma atteicās. Uzskata, ka tā kā apsūdzētais savu vainu atzinis pilnībā, atvainojies cietušajai un atlīdzinājis zaudējumus, tiesa piemērojusi pārāk bargu sodu. Nav nepieciešams apsūdzēto izolēt no sabiedrības, piemērojot brīvības atņemšanas sodu.

Viens no soda mērķiem ir atjaunot taisnīgumu. Cietusī tiesas izmeklēšanā pieteica morālā kaitējuma kompensāciju 200 *euro*. Apsūdzētais no

augusta strādā algotu darbu, kas viņam kā personai bez izglītības ir ļoti būtisks sasniegums, kā arī ir būtisks iztikas avots ģimenei, kurā ir mazgadīgs bērns. Piemērojot reālu brīvības atņemšanas sodu, iepriekš minētā soda mērķa sasniegšana varētu tikt būtiski ietekmēta, jo apsūdzētais zaudētu darbu. Resocializēties sabiedrībā pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma vietas apsūdzētajam kā personai bez izglītības būtu ļoti sarežģīti. Arī cietusī, visticamāk, savu gandarījumu morālās kompensācijas veidā negūtu. Aizstāve lūdz pirmās instances tiesas spriedumu atcelt daļā par apsūdzētajam noteikto sodu un to mīkstināt, nosakot sodu piespiedu darba veidā *(lietas 112.lapa).*

Ņemot vērā, ka apelācijas sūdzība iesniegta par piespriestā soda bargumu, apelācijas instances tiesa uzskata par iespējamu šo jautājumu izskatīt pēc lietā esošajiem materiāliem, t.i., rakstveida procesā.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 559.panta piektās daļas 2.punktu par apelācijas sūdzību viedokli iesniedzis Kurzemes tiesas apgabala prokuratūras prokurors E.Nelma. Prokurors uzskata, ka, nosakot /pers. E/ sodu, tiesa vadījusies pēc Krimināllikuma 35. un 46.panta. Pirmās instances tiesa motivējusi, kādēļ nepieciešams piemērot brīvības atņemšanas sodu. Ir analizēti apsūdzētā personību raksturojošie apstākļi un tiesas rīcībā esošā informācija, līdz ar to nav pamata šo apstākļu atkārtotai analīzei un vērtēšanai. Apelācijas sūdzībā nav norādīti jauni apstākļi, kas nebūtu vērtēti pirmās instances tiesas spriedumā.

Prokurors norāda, ka lietā ir konstatēti divi atbildību pastiprinoši apstākļi, kas pats par sevi ir pamats bargāka soda noteikšanai, nekā gadījumā, ja tādi nebūtu konstatēti, līdz ar to nav pieļaujama soda mīkstināšana apsūdzētajam.

Nosakot sodu, pirmās instances tiesa ir ņēmusi vērā apsūdzētā atbildību mīkstinošo apstākli - savas vainas pilnīgu atzīšanu un izdarītā nožēlošanu. Savukārt apstāklis, ka apsūdzētais nopratināšanas laikā policijas darbiniekiem izdevis nozagto telefonu, neveido Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 3.punktā noteikto atbildību mīkstinošo apstākli, jo /pers. E/ radīto kaitējumu nav labprātīgi atlīdzinājis vai novērsis.

Apstāklis, ka reālas brīvības atņemšanas gadījumā /pers. E/ zaudēs darbu un ka viņam ir jārūpējas par ģimeni, kurā ir mazgadīgs bērns, faktiski ir vienīgais aizstāvja arguments piespriestā soda mīkstināšanai. Turklāt šāda apstākļa esamība nav atturējusi apsūdzēto no noziedzīga nodarījuma izdarīšanas. Atbilstoši Krimināllikuma 47.panta nosaukumam un saturam par atbildību mīkstinošiem apstākļiem var atzīt tādus apstākļus, kas saistīti ar vainīgās personas vai citas personas izdarīto noziedzīgo nodarījumu. Šajā gadījumā apsūdzētā darba vietas zaudēšana un nepieciešamība aprūpēt ģimeni neattiecas uz noziedzīgu nodarījumu un neatbilst atbildību mīkstinošiem apstākļiem Krimināllikuma 47.panta izpratnē (*sk. Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 27.marta lēmumu lietā Nr.SKK- 155/2007 un U.Krastiņš, V.Liholaja. Krimināllikuma komentāri. Pirmā daļa. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2015, 212.lpp.*).

Ņemot vērā apsūdzētā sodāmības, noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas sistemātiskumu, to, ka noziedzīgais nodarījums izdarīts atbildību pastiprinošos apstākļos, tiesa noteikusi sodu sankcijas minimālajā apmērā, kas atzīstams par samērīgu pie lietā konstatētajiem apstākļiem. Soda mīkstināšana būtu pretrunā Krimināllikumā noteiktajam soda mērķim atjaunot taisnīgumu un sodīt vainīgo personu. Vainīgajai personai piespriestajam sodam jābūt vērstam uz visu krimināsoda piemērošanas mērķa sasniegšanu, nevienam no tiem nepiešķirot izšķirošu nozīmi. Tikai tādā gadījumā ir iespējams nodrošināt efektīvu valsts reakciju uz noziedzīgiem nodarījumiem, kā arī panākt atbilstību starp valsts vārdā piemērojamo represiju un valsts, un katra indivīda interesēm, sekmēt personu tiesisku uzvedību un noziedzīgu nodarījumu novēršanu. Vieglāks sods nenodrošinās Krimināllikuma 35.pantā paredzēto soda mērķi - atturēt apsūdzēto un citas personas no noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas, pasargāt sabiedrību no apdraudējuma. Turklāt soda mērķis ir vainīgo personu sodīt un atjaunot taisnīgumu.

Prokurors uzskata, ka Talsu rajona tiesas 2017.gada 18.septembra spriedums ir atstājams negrozīts, bet apelācijas sūdzība noraidāma *(lietas 116.-117.lapa).*

Iepazinusies ar apelācijas sūdzībā norādītajiem motīviem un prokurora viedokli, kā arī krimināllietas materiāliem iesniegtās sūdzības apjomā, apgabaltiesa atzīst, ka Talsu rajona tiesas 2017.gada 18.septembra spriedums atceļams daļā par procesuālo izdevumu piedziņu no /pers. E/ valsts labā par aizstāvja sniegto juridisko palīdzību un šajā daļā taisāms jauns spriedums.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu apsūdzētais /pers. E/ pamatoti atzīts par vainīgu mazāk smaga nozieguma izdarīšanā saskaņā ar Krimināllikuma 180.panta pirmo daļu. Attiecībā par noziedzīgā nodarījuma juridisko kvalifikāciju spriedums netiek pārsūdzēts, un apelācijas instances tiesai nav pamata apšaubīt noziedzīgā nodarījuma juridiskās kvalifikācijas pamatotību.

Apelācijas instances tiesa atzīst, ka, nosakot apsūdzētajam /pers. E/ sodu, pirmās instances tiesa ir ņēmusi vērā Krimināllikuma 35. un 46.pantā paredzēto soda mērķi un soda noteikšanas vispārīgos principus.

Izlemjot jautājumu par apsūdzētajam nosakāmo sodu un tā mēru, pirmās instances tiesa atbilstoši Krimināllikuma 46.panta otrajai un trešajai daļai ir ņēmusi vērā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu, radīto kaitējumu, apsūdzētā personību, kā arī atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.

No lietas materiāliem redzams, ka /pers. E/ agrāk ir vairākkārt kriminmāli sodīts, tostarp par zādzību izdarīšanu, sodāmība nav dzēsta, apsūdzētais ir saukts arī pie administratīvās atbildības. Neskatoties uz to, apsūdzētais ir izdarījis jaunu noziedzīgu nodarījumu, tādējādi neizdarot atbilstošus secinājumus par noziedzīgo darbību nepieļaujamību.

Attiecībā uz apelācijas sūdzībā norādīto, ka apsūdzētā ģimenē aug mazgadīgs dēls un viņam ir jārūpējas par ģimeni, apgabaltiesa norāda, ka arī noziedzīga nodarījuma izdarīšanas brīdī pastāvēja šādi apstākļi, taču minētais nav atturējis apsūdzēto no noziedzīgu darbību veikšanas. Turklāt /pers. E/ kā personai, kura jau iepriekš saukta pie kriminālatbildības par zādzību, bija saprotams, kādas sekas var iestāties, izdarot šādu noziegumu.

Līdz ar to, ņemot vērā minētos apstākļus, apelācijas instances tiesai nerodas pārliecība, ka, piemērojot /pers. E/ sodu piespiedu darba veidā, apsūdzētais turpmāk neizdarīs jaunus likumpārkāpumus, un ka tiks sasniegti Krimināllikuma 35.pantā noteiktie soda mērķi – aizsargāt sabiedrības drošību, atjaunot taisnīgumu, sodīt vainīgo personu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu un panākt, lai notiesātais un citas personas pildītu likumus un atturētos no noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas. Turklāt apgabaltiesa pievienojas prokurora paustajam viedoklim, ka sodam jābūt vērstam uz visu krimināsoda piemērošanas mērķu sasniegšanu, nevienam no tiem nepiešķirot izšķirošu nozīmi.

Līdz ar to apelācijas instances tiesa atzīst, ka apsūdzētajam pamatoti noteikts īslaicīgs brīvības atņemšanas sods, un nav pamata noteikt sodu piespiedu darba veidā, kā to lūdz aizstāve.

Izvērtējot apsūdzētajam noteikto soda mēru, apelācijas instances tiesa secina, ka pirmās instances tiesa pamatoti konstatējusi vienu /pers. E/ atbildību mīkstinošu apstākli – savas vainas atzīšana un izdarītā nožēlošana un divus atbildību pastiprinošus apstākļus – noziedzīgais nodarījums veido noziedzīgu nodarījumu recidīvu un noziedzīgais nodarījums izdarīts alkohola ietekmē.

Apelācijas instances tiesa nekonstatē atbildību mīkstinošu apstākli saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 3.punktu, jo apsūdzētais nozagto telefonu atdevis policijas darbiniekiem nopratināšanas laikā, ko nevar uzskatīt par radītā kaitējuma labprātīgu atlīdzināšanu vai novēršanu, kā to paredz minētā Krimināllikuma norma.

Ievērojot to, ka Krimināllikuma 180.panta pirmās daļas sankcijā ir paredzēts brīvības atņemšanas sods līdz vienam gadam, apgabaltiesa uzskata, ka noteiktais sods – īslaicīga brīvības atņemšana uz diviem mēnešiem par mazāk smagu noziegumu, kas izdarīts atbildību pastiprinošos apstākļos, agrāk vairākkārt sodītajam /pers. E/ vērtējams kā samērīgs un atbilstošs, tas nav uzskatāms par pārāk bargu un nav mīkstināms.

Apgabaltiesa nekonstatē jaunus apstākļus, kurus pirmās instances tiesa nebūtu ņēmusi vērā, nosakot sodu, un kuri būtu par pamatu piespriestā soda mīkstināšanai.

Izvērtējot pirmās instances tiesas lēmumu par procesuālo izdevumu piedziņu no apsūdzētā valsts labā par aizstāvja sniegto juridisko palīdzību kriminālprocesā, apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

No lietas materiāliem konstatējams, ka apsūdzētais /pers. E/ ir analfabēts, līdz ar to viņš nevar pilnvērtīgi izmantot savas procesuālās tiesības. Tādējādi saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 83.panta pirmās daļas 5.punktu aizstāvja piedalīšanās kriminālprocesā ir obligāta.

Pirmās instances tiesas sēdē norīkojuma kārtībā apsūdzētā aizstāvību realizējusi zvērināta advokāte S.Krastiņa, kurai no valsts līdzekļiem par sniegto juridisko palīdzību izmaksājami 150 *euro.*

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 85.panta pirmās daļas 2.punktam personai, kurai aizstāvja piedalīšanās kriminālprocesā saskaņā ar šā likuma 83.panta pirmo daļu ir obligāta, ir tiesības uz atbrīvošanu no samaksas par aizstāvja palīdzību un tā tiek segta no valsts līdzekļiem.

Ņemot vērā iepriekš minēto, pirmās instances tiesai bija pamats atbrīvot apsūdzēto no samaksas par aizstāvja palīdzību, nosakot, ka šie izdevumi ir sedzami no valsts līdzekļiem.

Līdz ar to apgabaltiesa atzīst, ka, lai aizsargātu personas, kura nevar pilnvērtīgi realizēt savas procesuālās tiesības intereses, ir pārsniedzamas apelācijas sūdzības robežas un Talsu rajona tiesas 2017.gada 18.septembra spriedums atceļams daļā par procesuālo izdevumu piedziņu no apsūdzētā valsts labā un šajā daļā taisāms jauns spriedums, atbrīvojot apsūdzēto /pers. E/ no procesuālo izdevumu samaksas par aizstāvja sniegto juridisko palīdzību kriminālprocesā, šos procesuālos izdevumus 150 *euro* apmērā sedzot no valsts līdzekļiem.

Pamatojoties uz iepriekš minēto un saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 561.[1] panta pirmo daļu, 563.panta 1.[1] daļas 4.punktu, Kurzemes apgabaltiesa

n o s p r i e d a

Talsu rajona tiesas 2017.gada 18.septembra spriedumu **atcelt daļā** par procesuālo izdevumu piedziņu no /pers. E/ valsts labā par aizstāves Sabīnes Krastiņas sniegto juridisko palīdzību kriminālprocesā.

Atbrīvot /pers. E/ no procesuālo izdevumu 150 *euro* (simts piecdesmit *euro*) samaksas valsts labā par aizstāves sniegto juridisko palīdzību kriminālprocesā un segt tos no valsts līdzekļiem.

Pārējā daļā spriedumu atstāt negrozītu.

Spriedumu 10 dienu laikā var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākajā tiesā Krimināprocesa likuma 574., 575.pantā paredzētajos gadījumos, sūdzību vai protestu iesniedzot Kurzemes apgabaltiesā.

Pieņemtais spriedums pieejams sākot ar 2017.gada 22.novembri.

Tiesnese S.Reinholde

Tiesnese V.Vaiteika

Tiesnesis D.Aktumanis